

Handleiding voor schoolbesturen bij de staking op 5 oktober

Op donderdag 5 oktober zal door medewerkers in het primair onderwijs in Nederland worden gestaakt. **De vakbonden hebben een staking uitgeroepen. De organisaties die verenigd zijn in het PO-Front, ondersteunen deze actie om de gezamenlijke boodschap aan de politiek kracht bij te zetten.** Zij willen dat in het regeerakkoord extra geld wordt vrijgemaakt voor eerlijke en rechtvaardige salariering en minder werkdruk in het primair onderwijs.

De staking op 5 oktober betekent dat op veel plekken in Nederland de scholen dicht blijven. Als PO-Raad en lid van het PO-Front steunen wij deze actie. Uit de peiling die wij onder onze leden hebben gedaan, blijkt dat een grote meerderheid van de schoolbesturen in het primair onderwijs het doel van de actie ondersteunt en begrip heeft voor een staking. Op basis van de uitkomst van de ledenpeiling roept de PO-Raad schoolbesturen op om medewerkers die mee willen doen aan de staking, te ondersteunen. Met extra geld willen we de salarissen in het primair onderwijs verhogen en de werkdruk verlagen. We willen immers ook in de toekomst genoeg goede en gemotiveerde leraren voor de klas hebben staan.

We krijgen ondertussen al veel vragen binnen bij onze helpdesk. De belangrijkste vragen hebben we op een rij gezet in deze handreiking om de leden van de PO-Raad optimaal te ondersteunen. In de handreiking vindt u informatie over waar u aan moet denken bij de staking en hoe dit juridisch allemaal werkt. We hebben de informatie verdeeld in actie- en aandachtspunten voor, tijdens en na 5 oktober.

Voor de actie

Bonden roepen op tot staking

De staking is op 5 september aangekondigd. Ook zullen bonden de staking formeel aanzeggen bij de PO-Raad als werkgeversorganisatie. Bonden zullen oproepen tot een dag volledige werkonderbreking. Er wordt een dag geen les gegeven en ook geen ander werk verricht. Met de oproep van de vakbonden valt de staking onder het recht op collectief actievoeren.

Overleg op de school

Medewerkers hebben het recht om te staken. Voor u is het handig om tijdig te weten welke medewerkers wel en welke medewerkers niet mee willen doen aan de staking en daar een inventarisatie van te maken. Als PO-Raad staan wij achter deze staking en wij hopen dat u intern wil communiceren dat ook u de staking ondersteunt, zodat medewerkers zich vrij voelen om mee te doen. Uiteindelijk beslist elke medewerker echter zelf of hij of zij wil staken. Voor medewerkers is het daarom prettig als u van tevoren communiceert of u al dan niet van plan bent tijdens de staking hun salaris door te betalen (zie daarover hieronder meer).

Als duidelijk is hoeveel werknemers bij u op school gaan staken, is ook duidelijk of de schooldeuren open kunnen. Als wordt besloten dat de school een dag dicht blijft en er zijn medewerkers die niet mee willen staken, kan alvast worden nagedacht over vervangende werkzaamheden.

Informeren

- U informeert vooraf de MR over de staking.
- U zorgt dat de school/scholen de ouders tijdig informeert/informeren over de actie en wat de actie betekent voor hun kinderen.

Tijdens de staking

Scholen dicht

Als de medewerkers op uw school besluiten te staken en het werk volledig neer te leggen, dan kan de school niet open. Daar kan het schoolbestuur niets aan doen, dit is overmacht. Het is niet toegestaan om uitzendkrachten in te huren om personeel te vervangen, dit ondermijnt het recht op staken. Als er gewoon te weinig medewerkers zijn om les te geven, dan is het toegestaan om de scholen dicht te houden. Scholen mogen ouders dan ook verzoeken de leerlingen gedurende de staking zelf op te vangen.

Leerlingen opvangen

Er wordt door juristen verschillend gedacht over een eventuele zorgplicht van schoolbesturen voor de leerlingen. Sommige juristen vinden dat die zorgplicht er wel is en dat leerlingen opgevangen moeten worden als het echt niet anders kan, andere juristen zeggen dat het niet hoeft als de sluiting van de school op tijd wordt aangekondigd. Het Ministerie van OCW gaat uit van een opvangplicht, dus wij adviseren besturen hier verstandig mee om te gaan. Als de school door een staking dichtgaat, moet het schoolbestuur beslissen hoe wordt omgegaan met de opvang van leerlingen en ouders daar ook goed over informeren. Als het bestuur ervoor kiest om wel een zorgplicht op zich te nemen, dan moeten ouders worden geïnformeerd bij wie zij terecht kunnen als ze hun kinderen zelf niet op kunnen vangen. U kunt bijvoorbeeld een telefoonnummer in de brief naar ouders opnemen, dat zij kunnen bellen als ze echt geen opvang voor hun kinderen kunnen regelen. U mag daarbij overigens best kritisch zijn, van ouders mag worden verwacht dat zij zich echt inzetten om zelf opvang te organiseren.

Het schoolbestuur moet bedenken hoe het vorm geeft aan de plicht om leerlingen op te vangen. Dat kan door op een (of meerdere scholen) medewerkers die wel willen werken in te zetten voor de opvang van leerlingen die anders nergens terecht kunnen. Als dat niet kan, kan het bestuur ook zorgen dat leerlingen kunnen worden opgevangen door externe buitenschoolse opvang. De kosten daarvan zijn dan in principe voor de ouders, niet voor het schoolbestuur. Ouders moeten daarvan uiteraard op de hoogte worden gesteld.

Salarissen doorbetalen

Medewerkers mogen op basis van het stakingsrecht besluiten dat ze het werk volledig onderbreken. Dan hebben ze formeel geen recht op salaris. Voor medewerkers in het bijzonder onderwijs is dit vastgelegd in artikel 7:628 van het Burgerlijk Wetboek dat stelt: 'geen arbeid, geen loon'. In de CAO PO is in artikel 11.2 lid 6 een vergelijkbare bepaling opgenomen. Ook voor medewerkers in het openbaar onderwijs geldt dat zij tijdens een volledige werkonderbreking geen recht hebben op salaris. Omdat bonden een staking organiseren handelen medewerkers niet onrechtmatig als zij besluiten te staken. Zij kunnen daarvoor dus niet worden gesanctioneerd. Ook is meedoen aan de staking geen reden voor ontslag.

Meestal bepalen werkgevers zelf of zij medewerkers die niet werken, toch salaris doorbetalen. De Wet op het primair onderwijs (WPO) bepaalt echter dat de bekostiging moet worden besteed aan goed onderwijs. Algemeen wordt aangenomen dat het doorbetalen van salaris aan stakende medewerkers hier niet onder valt en dat het dus in het primair onderwijs niet is toegestaan tijdens een staking salaris door te betalen. De Staatssecretaris heeft in de Tweede Kamer echter gezegd dat staken een zaak tussen werkgevers en werknemers is en dat schoolbesturen salaris kunnen

doorbetalen maar dat het niet moet. Of salarissen doorbetalen van stakende medewerkers nu wel of niet is toegestaan is niet helemaal duidelijk.

Wij vragen u om als sector een gezamenlijke lijn te trekken ten aanzien van salarisdoorbetaling. Uit de ledenpeiling blijkt dat een groot deel van de leden vraagt om een gezamenlijke opstelling. Daarnaast is de impact van de staking veel groter als we als sector een gezamenlijke lijn trekken. Wij vragen daarom aan alle besturen om salaris door te betalen, maar we respecteren uiteraard schoolbesturen die hier niet aan mee willen doen.

De stakingskassen gaan open, medewerkers die lid zijn van de AOb, FNV of CNV, krijgen bij inhouding van het salaris een vergoeding uit de stakingskas. Als u het salaris van uw medewerkers doorbetaalt, dan betaalt u het salaris van alle medewerkers gewoon door. U kunt geen onderscheid maken tussen medewerkers die wel en niet lid zijn van een vakbond. Als leden van de vakbond staken en salaris krijgen, krijgen zij geen vergoeding uit de stakingskas.

Mocht u salaris willen inhouden van medewerkers die hebben gestaakt, dan geldt dat u salaris inhoudt van de medewerkers die hebben deelgenomen aan de staking. Medewerkers die hebben gewerkt, behouden hun recht op salaris. U houdt salaris in voor de uren dat er niet wordt gewerkt, terwijl de medewerker wel was ingeroosterd. Onder salaris wordt in deze verstaan salaris én emolumenten. Emolumenten zijn alle toeslagen op het salaris die zijn opgenomen in hoofdstuk 6 van de CAO PO.

Mocht u salaris willen inhouden, dan moet u 5 oktober bijhouden welke medewerkers wel en niet staken. Wie er wel en niet willen werken, moet worden geregistreerd.

Het kan voorkomen dat medewerkers niet mee willen doen aan de staking, maar geen les kunnen geven of hun gewoonlijke werk niet uit kunnen voeren vanwege de staking. In dat geval kan de werkgever zorgen voor vervangende werkzaamheden voor deze werkwillige medewerkers. Deze medewerkers krijgen dan gewoon doorbetaald. Als medewerkers wel willen werken maar door de staking echt niet kunnen werken, mag ook hun salaris worden ingehouden. Zij hebben immers ook baat bij de staking. Wij gaan ervan uit dat het dan wel echt om uitzonderingsgevallen gaat, uitgangspunt is dat vervangend werk wordt opgedragen.

Voor medewerkers is het belangrijk om te weten of u wel of niet van plan bent salaris in te houden als zij staken. Wij adviseren u dan ook dit vooraf duidelijk aan uw medewerkers te communiceren.

Na de staking

Gemiste werkdag en onderwijstijd

Door de staking zal er op veel scholen geen les worden gegeven op 5 oktober. De Onderwijsinspectie controleert of er aan de minimale onderwijstijden is voldaan. Een schoolbestuur moet ervoor zorgen dat aan deze eisen wordt voldaan, ook als er in een schooljaar wordt gestaakt.

Gemiste werkdag hoeft niet te worden ingehaald door werknemers

Als werknemers besluiten deel te nemen aan de staking dan hoeven zij hun werktijd later niet in te halen. werknemers verplichten de werktijd later alsnog in te halen is in strijd met het recht op staken. Ook hoeven medewerkers geen verlof op te nemen voor de tijd dat zij hebben gestaakt.

Actie voeren in het primair onderwijs is uniek

Een staking in het primair onderwijs is uniek, maar het water staat bij de medewerkers nu echt aan de lippen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs, maar kunnen die niet meer garanderen als er niet meer voldoende, goede, gemotiveerde leraren voor de klas staan. Daarom ondersteunt de PO-Raad de actie en vraagt dat ook aan de aangesloten schoolbesturen.

Wij vragen schoolbesturen daarom samenvattend om:

- medewerkers alle ruimte te geven om te staken;
- ouders te betrekken bij de staking en goed te informeren;
- gezamenlijk op te trekken en salaris door te betalen.

Wij respecteren alle schoolbesturen die willen afwijken van deze gezamenlijke lijn.

Bij overige vragen of opmerkingen kunt u uiteraard terecht bij onze helpdesk, via helpdesk@poraad.nl

Versie 2, 7 september 2017